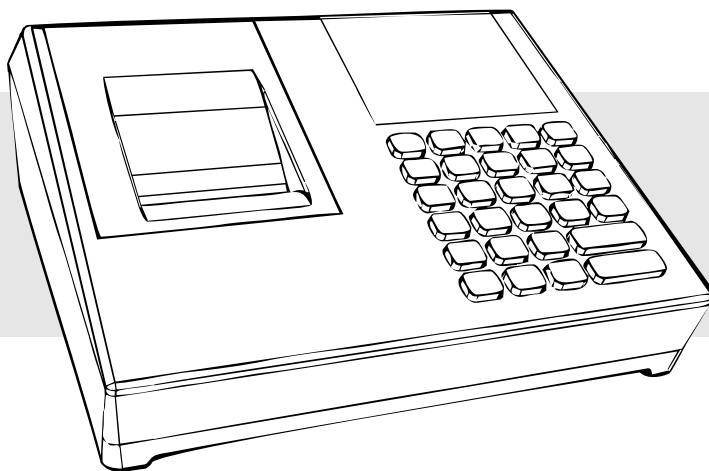

Elektronska Fiskalna Registar Kasa
sa ugrađenim GPRS Modemom

KORISNIČKO UPUTSTVO

Best ^{LC}
fiskalna kasa

Sadržaj

A - Opšta uputstva i informacije

- A.1 - Displeji
- A.2 - Tastatura
- A.3 - Štampač
- A.4 - Napajanje i konektori

B - Uputstvo

- B.1 - Unos teksta
- B.2 - Brisanje unetog teksta
- B.3 - Ispisivanje teksta
- B.4 - Promena slova (mala/velika)
- B.5 - Ćirilčno pismo na printeru
- B.6 - Boldirana slova pri štampanju teksta na printeru
- B.7 - Centriranje teksta
- B.8 - GPRS
- B.9 - Provera ispravnosti rada modema
- B.10 - Neispravan rad modema

1 - Prodaja

- 1.1 – Prodaja artikla
- 1.2 – Korekcija grešaka pri unosu
 - 1.2.1 – Funkcijsko dugme C
 - 1.2.2 – Storniranje
- 1.3 – Funkcija Međuzbir
- 1.4 – Načini naplate
 - 1.4.1 – Naplata gotovinom
 - 1.4.2 – Naplata čekom
 - 1.4.3 – Naplata karticom

2 - Izveštaji (Fiskalni)

- 2.1 & 2.2 – Dnevni izveštaj i presek stanja
- 2.3 – Periodični izveštaj
- 2.4 – Izveštaj prodaje artikala
 - 2.4.1 – Štampanje izveštaja
 - 2.4.2 – Reset prometa
 - 2.4.3 – Štampanje baze
 - 2.4.4 – Podešavanje štampanja

3 - Podešavanja uređaja

- 3.1 – Podešavanje zaglavlja i reklame
 - 3.1.1 – Definisane zaglavlja
 - 3.1.2 – Definisane reklamnog bloka
- 3.2 – Definisane poreskih stopa
- 3.3 – Opšta podešavanja uređaja
 - 3.3.1 – Podešavanje porta COM 2
 - 3.3.2 – Podešavanje porta COM 1
 - 3.3.3 – Podešavanje tastature
 - 3.3.4 – Podešavanje štampača
- 3.4 – Definisane artikala
 - 3.4.1 – Brisanje artikla u bazi
 - 3.4.2 – Promena cene artikla u toku računa
- 3.5 – GPRS modem
- 3.6 – Definisane odeljenja
- 3.7 – Kasiri

A - Opšta uputstva i informacije

Ovaj priručnik sadrži uputstvo za instalaciju, održavanje, podešavanje za rad i upotrebu fiskalnog uređaja HCP Best LC kako bi on sačuvao svoje osobine i obezbedio pouzdano korišćenje. Redovno održavanje uređaja treba vršiti na način opisan u ovom priručniku. U slučaju bilo kakvog kvara treba se obratiti najbližem ovlašćenom servisu. Ne snosimo odgovornost za eventualnu štetu koja je prouzrokovana nepravilnim rukovanjem registar kase, korišćenjem rezervnih delova koji nisu originalni ili intervencijama od strane neovlašćenih lica. Registar kasa je u skladu sa važećim sigurnosnim normama. Zabranjeno je i opasno ubacivati stvari i tečnosti bilo kakve vrste u unutrašnjost aparata. Zabranjeno je uklanjanje i otvaranje fiskalne plombe od strane neovlašćenih lica.

Instaliranje i uključivanje:

Fiskalnu kasu postaviti na ravnu, stabilnu i suhu površinu. Ne prekrivati kasu. Kasu postojećim adapterom (9V) priključiti na električnu mrežu (220V, 50Hz). Izbegavati priključivanje kase zajedno sa velikim potrošačima (frižider, kalorifer...). Proveriti da li su rolne hartije postavljene ispravno a zatim kasu uključiti prekidačem koji se nalazi sa desne strane.

Fiskalizacija:

Za puštanje kase u rad odgovoran je serviser (ovlašćeno tehničko lice), koji će fiskalizovati kasu i personalizovati je. Personalizovanje predstavlja podešavanje parametara kase koji su namenjeni korisniku (PIB, bar kod čitač, PC, fioka...). Fiskalizacija se odnosi na osposobljavanje fiskalne memorije kase (dodela PIB-a, setovanje vremena, reseti), kako bi ona ispravno beležila fiskalne dokumente i izdavala ih. Sve operacije koje se odnose na fiskalizaciju moraju biti unete u servisnu knjižicu koja je sastavni dokument uz svaku fiskalnu kasu.

Održavanje:

Potrebno je periodično, u cilju održavanja higijenskih radnih uslova, prebrisati kasu.

A.1 Displeji

Fiskalni uređaji HCP Best LC u skladu sa propisima imaju korisnički displej i displej za kupca. Displeji za kupca i korisnika su alfa-numerički sa plavim pozadinskim osvetljenjem.

Displej za kupca (2x16 karaktera)

HCP D.O.O. BEST LC
01.06.2009 13:12

Korisnički displej (2x16 karaktera)

HCP D.O.O. BEST LC
01.06.2009 13:12

A.2 Tastatura

Alfa-numerički tasteri: Njihova osnovna karakteristika je da višestrukim pritiskom tastera, pravo upisa imaju naizmenično znaci, slova ili brojevi. Svaki taster je posebno definisan.

Definicija tastera:

- 1**
Taster 1: Brojna vrednost jedan (1), znakovi razmaka (_), tačke (.) i zareza (,), funkcija razmaka jednog praznog polja
- 2**
ABC
Taster 2: Brojna vrednost dva (2), slovne: slovo A, slovo B, slovo C
- 3**
DEF
Taster 3: Brojna vrednost tri (3), slovne: slovo D, slovo E, slovo F
- 4**
GHI
Taster 4: Brojna vrednost četiri (4), slovne: slovo G, slovo H, slovo I
- 5**
JKL
Taster 5: Brojna vrednost pet (5), slovne: slovo J, slovo K, slovo L
- 6**
MNO
Taster 6: Brojna vrednost šest (6), slovne: slovo M, slovo N, slovo O
- 7**
PQRS
Taster 7: Brojna vrednost sedam (7), slovne: slovo P, slovo Q, slovo R, slovo S
- 8**
TUV
Taster 8: Brojna vrednost osam (8), slovne: slovo T, slovo U, slovo V
- 9**
WXYZ
Taster 9: Brojna vrednost devet (9), slovne: slovo W, slovo X, slovo Y, slovo Z
- X**
DŽŠ
Taster X: Funkcija puta (x), znak kosa crta (/), znak uzvika (!), znak pitanja (?), slovo Dž, slovo Š.
Ima još i funkciju centriranja teksta u kombinaciji sa tasterom SHIFT
- 0**
NjČĆ
Taster 0: Brojna vrednost nula (0), slovne: slovo Nj, slovo Č, slovo Ć
- .**
ĐŽLj
Taster .: Znak zarez (,), slovo Đ, slovo Ž, slovo L

Funkcijski tasteri:

Njihova uloga se ogleda u izvršavanju definisanih komandi za svaki taster. Neki tasteri imaju po više funkcija koje se upotrebljavaju u kombinaciji sa tasterom SHIFT a neki menjaju svoju funkciju automatski kada se vrši programiranje.

	Taster MENI:	Funkcija povratka u osnovni meni
	Taster ▲/TRAKA:	Funkcija kretanja kroz menije unapred, odnosno za pomeranje markera promene. Služi i za izvlačenje traka u toku prodaje.
	Taster ▼:	Funkcija kretanja kroz menije unatrag, pri programiranju se koristi u kombinaciji sa tasterom SHIFT za vraćanje korak unazad odnosno za pomeranje markera promene. Služi i za namotavanje kontrolne trake
	Taster DNEVNI/PRESEK:	Funkcija štampanja dnevnog izveštaja, odnosno u kombinaciji sa tasterom SHIFT štampanja preseka stanja.
	Taster PERIOD/KASIR:	Funkcija ulaska u meni periodičnog izveštaja (prečica), druga funkcija ulazak u meni Kasira (SHIFT)
	Taster PLU/BAR:	Funkcija ulaska u režim prodaje te unos koda ako se nalazite u osnovnom meniju, u svim drugim menijima <u>ima funkciju potvrde</u> .
	Taster STORNO:	Funkcija storniranja (brisanja) podataka. U započetom računu briše po jedan prodati artikal unazad hronološki, a u kombinaciji sa tasterom SHIFT ceo račun. Pri definisanju naziva i vrednosti briše ceo napisani sadržaj.
	Taster C:	Funkcija brisanja jednog po jednog karaktera, takođe se možete njime vratiti u prethodni meni. Kako pri definisanju vrednosti i naziva briše karaktere, u kombinaciji sa tasterom SHIFT vraća nazad u prethodni meni
	Taster SHIFT:	Menja funkciju višefunkcijskih tastera
	Taster PRGART/PRODART:	Funkcija programiranja artikla i štampanja izveštaja prodaje artikla
	Taster GPRS:	Funkcija štampanja svih parametara koji se odnose na trenutno podešeno stanje parametara GPRS-a
	Taster VIRMAN:	Funkcijski taster kojim se programirani sadržaj štampa na printeru
	Taster ČEK:	Funkcija plaćanja računa čekom

KARTICA

Taster KARTICA: Funkcija plaćanja računa karticom

MEĐUZBIR

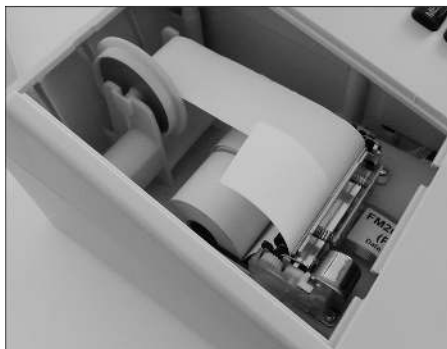
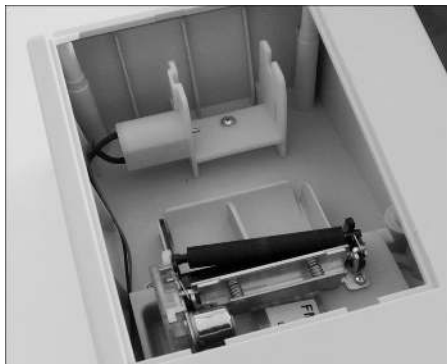
Taster MEĐUZBIR: Funkcija uvida trenutnog stanja na računu

UKUPNO

Taster UKUPNO: Funkcija štampanja prethodno definisanog računa.

A.3 Štampač

Dvostanični termalni APS štampač koristi dve termalne rolne za ispisivanje sa rezolucijom od 203 dpi (dot per inch - tačka po inču). U jednom redu je moguće ispisati 18 karaktera. Rolne su širine 28 mm, spoljnog prečnika do 50mm. Na sledećim primerima je prikazan način pravilnog postavljanja trake.

A.4 Napajanje, konektori i povezivanje

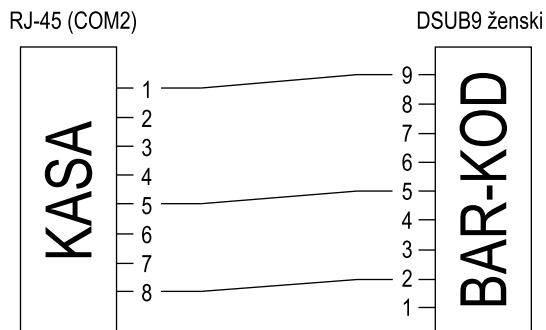

HCP Best LC koristi eksterno napajanje ili baterijsko. Baterija se puni u toku rada na eksternom napajanju.

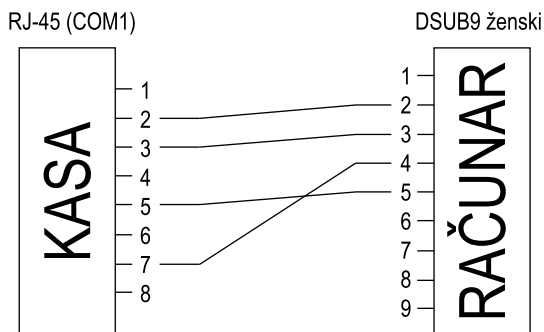
Slika konektora s leva na desno:
za Fioku, PC (COM1), Bar Code skener (COM2), GSM antena i napajanje

Kasa HCP Best LC - Bar Code COM2

BEST LC – Bar kod skener COM2
prilagodni kabal

Kasa HCP Best LC - Računar COM1

BEST LC – Računar COM1

B - Uputstvo

Osnovni tasteri za kretanje kroz menije su TRAKA GORE ▲ i DOLE ▼.

Taster TRAKA GORE ima funkciju prelaska na narednu opciju menija/podmenija odnosno kretanja unapred kroz menije/podmenije dok taster TRAKA DOLE ima funkciju povratka na prethodnu opciju menija/podmenija odnosno kretanja unazad.

Taster PLU/BAR ima funkciju potvrde u bilo kom meniju ili podmeniju.

Taster C omogućava izlazak iz podmenija i povratak na viši meni/podmeni koracima unazad suprotno od funkcije potvrde.

Pored standardnog načina kretanja kroz menije, HCP fiskalne kase imaju implementiran brži način ulaska u menije koristeći numeričku tastaturu. Svakom meniju/podmeniju pridružena je numerička vrednost na osnovu koje se može doći do tog menija/podmenija. Kako su funkcije prodaje, dnevnih izveštaja, preseka stanja i periodičnog izveštaja najbitnije za rad jedne kase, predviđeni su tasteri koji direktno vode u podmenije (prečice). Na tastaturi su obeleženi i na njima su ispisani nazivi podmenija do kojih vode. Belim slovima su ispisani podmeniji do kojih se dolazi direktnim pritiskom tastera, a žutim podmeniji do kojih se stiže u kombinaciji sa tasterom SHIFT (SHIFT+ Funkcijski taster).

Npr. pritiskom na taster DNEVNI/PRESEK i njegovom potvrdom tasterom PLU/BAR štampa se dnevni izveštaj, dok pritiskom na isti taster u kombinaciji sa tasterom SHIFT štampa se presek stanja.....

B.1 - Unos teksta

Prateći savremene tokove tehnologije, fiskalne kase HCP obradu i unos teksta na mestima gde je to potrebno (unos opisa artikla, definisanje zaglavlja, definisanje reklame, unos opisa odeljenja itd...), obrađuju na sledeći način - na tastaturi su označena slova koja se unose u tekst kada se koristi dati taster. Kako bi korisnik imao bolju orijentaciju o unosu svog teksta i njegovog prikazivanja na printeru, uveden je marker početka reda teksta. Pored ovog markera uveden je još jedan marker, marker promene.

Ovaj marker je u obliku zatamljenog polja na displeju koji blinka. Marker pokazuje trenutnu validnu poziciju koja se menja. Na mestu ovog markera pojavljuje se uneti karakter.

B.2 - Brisanje unetog teksta

Za brisanje celokupne unete poruke koristi se taster STORNO, za brisanje zadnjeg unetog karaktera taster C.

B.3 - Ispisivanje teksta

Primer unosa datog slova: Unos slova S - za unos ovog slova potrebno je 4 puta pritisnuti taster 7/PQRS, jer je slovo S četvrto po redu slovo koje je navedeno na ovom tasteru. Pri tome vreme za koje uređaj prihvata promenu na tasteru je 2s. To znači da sve promene koje nastaju u periodu manjem od 2s se ne prihvataju. Pri naizmeničnom pritisku tastera 7 na mestu markera promene ciklično se menjaju karakteri koje taj taster " duži"

(P ◊ Q ◊ R ◊ S ◊ 7 ◊ P....). Karakter koji stoji na displeju duže od 2 sec. se prihvata i maker promene se pomera za jedno mesto.

B.4 - Promena slova (mala/velika)

Za promenu slova (mala/velika) koristi se taster ČEK, indicacija da su slova mala ili velika je dvoznačni simbol u gornjem desnom uglu (ab – mala slova, AB - velika slova).

B.5 - Ćirilično pismo na printeru

Da bi se pri štampanju unetog teksta na printeru prikazala ćirilična slova, potrebno je unosu teskta uključiti ćirilično pismo. Za ovu operaciju se koristi taster KARTICA, pri tome pojavljuje se indicacija u gornjem uglu displeja desno i ćirilična slova biće štampana na printeru.

Pri definisanju zaglavlja i reklame moguće je koristiti još jednu karakteristiku koju ovi fiskalni uređaji nude ispisivanje boldiranih slova na printeru.

B.6 - Boldirana slova pri štampanju teksta na printeru

Pri definisanju zaglavlja i reklame moguće je koristiti još jednu karakteritiku koju ovi fiskalni uređaji nude. Ispisivanje boldiranih slova na printeru. Uključivanje ove funkcije je preko tastera GPRS , i indicira se pojavom signala na displeju u gornjem desnom uglu. Ova funkcija ima efekat samo pri definisanju zaglavlja i reklama.

B.7 - Centriranje teksta

Centriranje teksta je još jedna karakteristika koja ima efekat samo pri definisanju zaglavlja i reklama, kombinacija tastera SHIFT + X .

B.8 - GPRS

GPRS modem, kao uređaj za slanje izveštaja o evidenciji prometa na server poreske uprave, treba biti pravilno podešen kako bi ispravno radio.

Trenutno stanje rada modema može se u svakom trenutku proveriti pritiskom tastera GPRS pri čemu se štampa dokument o trenutnom stanju GPRS uređaja.

HCP HCP HCP HCP HCP
 SIM:
 8938103000058132749
 OPERATER:
 0,0,"YUG 03"
 SIGNAL: 11

Dokument u svom prvom delu sadrži informacije o statusu modema u kasi, gde se može videti koji je SIM, naziv operatera i kvalitet signala. Svaki signal manji od 10 predstavlja nedovoljan signal za rad GPRS-a, u tom slučaju se korisniku preporučuje ugradnja externe antene.

GPRS
 Poreske Uprave
 IP:
 172.018.012.012
 USER:
 terminal
 PASS:
 malitren
 CMD:
 komande
 RES:
 izvestaji
 APN:
 obveznik
 APN_USER:
 mts
 APN_PASS:
 064

U drugom delu su ispisana sledeća podešavanja:

IP: Adresa servera poreske uprave (PU)
 USER: Korisničko ime, za pristup serveru PU
 PASS: Lozinka, za pristup serveru PU
 CMD: Pozicija datoteke komande koja se skida sa servera
 RES: Pozicija datoteke u koju se smeštaju podaci na serveru
 APN: (Access Point Name) Ime pristupne tačke operatera
 APN_USER: Korisničko ime za pristup APN-u
 APN_PASS: Lozinka za pristup APN-u operatera

U trećem delu dokumenta su podaci o trenutnom stanju modema:

Ime komandnog fajla koji nosi podatke o komandi. Svaki komandni fajl je vezan za IBFK svake fiskalne kase, i ima ekstenziju **.dat

Komanda koja je trenutno validna sa vremenom i datumom (ili periodom) sledeće konekcije.

Datum i vreme kada su podaci prikupljeni i pripremljeni za slanje,

Broj pokušaja modema da pošalje podatke jednog fajla. Brojač se resetuje nakon uspešnog slanja fajla.

Datum i vreme prethodne ostvarene konekcije i datum i vreme naredne zakazane prema komandi.

Modem će pokušati da iz tri puta ostvari konekciju sa serverom (2 min između pokušaja), a ako ne uspe odložiće je za 24 h. Ponoviće postupak i ako ni tada ne ostvari konekciju (pismo na displeju i dalje stoji), tada se treba obratiti serviseru.

KM80089command.dat
 ALL
 SEND 251209 2034
 ~~~~~
 Vreme Obrade:
 25.12.09 20:34
 Broj Pokušaja:
 0
 Konekcije:
 Prethodna:
 25.12.09 20:34
 Naredna:
 25.12.09 20:34
 GPRS
 Korisnički Deo
 HCP HCP HCP HCP HCP

B.9 - Provera ispravnosti rada modema

GPRS Korisnički deo je opcionalna mogućnost koja omogućava korisniku kase da modem pored servera PU, šalje podatke i na drugi, server dostupan korisniku. Na ovaj način je korisniku omogućeno praćenje i evidentiranje prometa sa udaljenog mesta. Pored toga je moguće ažuriranje i promena cena artikala sa kućnog računara, van prodajnog mesta. Za otključavanje ove opcije treba se obratiti ovlašćenom servisu za dobijanje šifri i podešavanje parametara kao i za dalja uputstva.

Vizuelna provera ispravnosti se može uraditi na displeju gde u gornjem desnom uglu treba da stoji pokazatelj u obliku pisma i koji označava podatke koje treba poslati poreskoj upravi. Pored njega je indikator signala mreže modema. Nakon slanja podataka pokazatelj u obliku pisma će se izgubiti.

Napomena: Korisnik ima pravo registracije do 20 SIM kartica.

B.10 - Neispravan rad modema

Važno: pre svega proveriti da li je isključen GPRS modem!

- *Tekst: **Modem nemoguće detektovati** se štampa u slučaju kada modem ne može da ostvari komunikaciju sa modemom. U tom slučaju treba se obratiti serviseru.
- *Tekst: **Modem Zauzet !** predstavlja tekst koji modem štampa dok je u stanju rada ali je njegovo stanje nedefinisano. Ovaj slučaj ne znači da modem ne radi već da treba odložiti proveru. Ako se i nakon dva dana ispisuje ova poruka u tom slučaju se obratiti serviseru.
- *Tekst: **SIM Error** predstavlja fizičku odsutnost SIM kartice;
- *Tekst: **Nedostaje šifra** kada se u terminalu nalazi kartica koja nije validna. I u ovom slučaju se treba obratiti serviseru.

Podešavanje se izvršava isključivo preko računara servisnim programom koji koriste ovlašćeni serviseri, gde servisni jumper treba postaviti u položaj Jp2 i nakon podešavanja vratiti u radni.

Osnovna podešavanja su uneta prilikom ubacivanja kartice gde kasa sama prepoznaje operatera i time bira podešavanja vezana za server Poreske Uprave.

1 Prodaja

Ovaj meni je namenjen najvažnijoj operaciji fiskalne kase prodaji. Fiskalna kasa HCP Best ima mogućnost programiranja do 12 000 artikala gde se svakom artiklu može definisati bar kod tako da se isti može koristiti za prodaju. Pored toga se može prodati do 200 stavki po računu, gde je broj naplata neograničen. Prodaja na fiskalnoj kasi se može vršiti preko tastature, bar kod čitačem ili kombinacijom tastatura/bar kod čitača.

1.1 - Prodaja artikla koristeći šifru artikla: Može se vršiti preko tastature i preko bar kod čitača

1.2 - Korekcija grešaka pri unosu podataka

1.2.1 - Funkcijsko dugme C

Funkcijsko dugme **C** u kombinaciji sa/bez tasterom **SHIFT**, predviđeno je za korekciju unešenih karaktera prilikom prodaje. Tasterom **C** se briše zadnji uneti karakter, kombinacijom **SHIFT + C** brišu se svi unešeni podaci.

1.2.2 - Storniranje - brisanje unetog sadržaja, može se izvršiti u tri slučaja:

- Storniranje zadnje stavke na računu. Kada je u započetom računu potrebno obrisati zadnji prodati artikal, jednostavno treba pritisnuti taster **STORNO** i potvrditi tasterom **PLU/BAR**. Nakon potvrde cena tada storniranog artikla, će imati predznak minus.
- Storniranje po šifri, se koristi kada je u više navrata prodat isti artikal na još nezatvorenom računu a potrebno ga je izbrisati sa spiska prodaje. Nakon pritiska tastera **STORNO** treba uneti šifru preko tastature ili očitati čitačem bar kod artikla koga treba stornirati sa računa. Nakon toga potvrditi tasterom **PLU/BAR**. Na taj način će biti obrisani svi podaci o prodaji tog artikla na računu.
- Storniranje celog računa se izvršava kombinacijom tastera **SHIFT + STORNO**. Nakon toga će ceo račun biti storniran i zatvoren bez evidentiranog prometa.

Napomena: Na način kako se uključuje funkcija, može se i isključiti ponovnim pritiskom na taster

1.3 - Funkcija Međuzbir se uključuje pritiskom na istoimeni taster i ima ulogu trenutne sume, odnosno sabira promet na računu dok se on ne zatvori. Namena ovakve funkcije je da se na lak način vodi evidencija o prometu.

1.4 - Načini naplate

Načini naplate mogu biti gotovinom, čekom ili karticom.

1.4.1 - Naplata gotovinom, je najrasprostranjenija i za račun koji treba naplatiti gotovim novcem potrebno je pritisnuti taster **UKUPNO**. Račun će biti zatvoren po tačnom iznosu koji je ispisan na displeju i evidentiraće se naplata gotovinom. Pre zatvaranja računa može se uneti novčana količina koja ne sme biti manja od sume za plaćanje, dok će povračaj biti ispisan na ekranu ukoliko je novčana količina veća od potrebne za naplatu. Ako je suma manja račun neće biti zatvoren sve do ispunjavanja ovog uslova.

1.4.2 - Naplata čekom, podrazumeva ček kao hartiju od vrednosti koja pokriva vrednost računa. Nakon preuzimanja čeka i potvrde njegove validnosti potrebno je uneti njegovu novčanu vrednost i pritisnuti taster **ČEK**. Kao i u prethodnom slučaju ako vrednost čeka prelazi vrednost računa, na ekranu će biti ispisana razlika, odnosno povračaj (kursor) koji treba isplatiti. Pritiskom na taster **ČEK** bez unosa novčane količine, račun će biti zatvoren po sumi za naplatu.

1.4.3 - Naplata karticom, se vrši preko terminala za naplatu a u kasi se unosi vrednost naplate, i evidentira tasterom KARTICA kao i kod prethodnog primera.

Napomena 1: Moguće je naplatiti račun koristeći sva tri načina plaćanja kombinacijom, tako što treba uneti novčanu količinu a zatim sredstvo plaćanja. Za naplatu tačne sume treba pritisnuti UKUPNO za gotovinu odnosno ČEK ili KARTICA za ostale načine plaćanja.

Napomena 2: Uređaj ograničava prodaju kako previše malih tako i previše velikih finansijskih vrednosti. Malom finansijskom vrednošću se smatra prodaja artikla čija finansijska vrednost prodaje zaokružena na dve decimale je jednaka nuli.

Primer: Cena artikla je 0.2, prodajna količina je 0.01 što daje finansijsku vrednost od 0.002 što zaokruženo na dve decimale je 0. Ovaj artikal ove količine ne može biti prodat na ovom uređaju.

2 Izveštaji (Fiskalni)

Meni 2 sadrži sve neophodne fiskalne izveštaje koji se zahtevaju zakonom o fiskalnim kasama. Pored fiskalnih izveštaja dodat je i izveštaj o artiklima zbog logičke povezanosti ovih izveštaja. Zbog važnosti svih izveštaja u ovom meniju, na tastaturi su predodređeni tasteri za brži ulazak u podmenije .

2.1 & 2.2 - Dnevni izveštaj i presek stanja - prva dva podmenija u ovom meniju su namenjeni izvršavanju dnevnog izveštaja i fiskalnog preseka stanja. Njihove najbitnije karakteristike su da je broj dnevnih izveštaja ograničen (1950), i da se dnevni izveštaji upisuju u fiskalnu memoriju, dok presek stanja ima isključivo namenu evidencije i u svakom momentu se može izvršiti bez ikakvih ograničenja ili upisa. Dnevni izveštaj po ulasku traži potvrdu izvršavanja. Ovo je urađeno iz sigurnosnih razloga kako nebi došlo do "slučajnog" izvršavanja izveštaja.

2.3 - Periodični izveštaj - da bi se izvršio periodični izveštaj potrebno je uneti datum početka i datum kraja izveštajnog perioda. Po ulasku u ovaj pod meni na displeju su prikazani podrazumevani datumi, datum koji obuhvataju period celokupnog rada uređaja (datum fiskalizacije, trenutni datum).

Zbog lakšeg uvida u postavljenje datuma, uveden je tzv. marker promene, na poziciji ovog markera izvršava se trenutna promena datuma koju korisnik unosi preko tastature. Tasterom STORNO resetuju se uneti datumi (postavljaju na početne) i marker promene se vraća na prvu poziciju.

U slučaju da navedeni period nije validan, uređaj će signalizirati tesktualnom greškom na displeju. Periodični izveštaj kao i presek stanja se ne upisuje u fiskalnu memoriju i ne postoji ograničenje u broju izvršenih izveštaja.

2.4 - Izveštaj artikala

2.4.1 - Izveštaj prodaje izveštaj prodaje artikala namenjen je korisniku koji želi da prati količinsko i finansijsko stanje prodaje artikala bez korišćenja PC-ja. Uređaj sumira finansijsko stanje prodaje po svakom artiklu i pamti u bazi artikala, tako da se trenutno stanje prodaje po artiklima može odštampati u svakom trenutku (ako je započet fiskalni račun, operacija se odbija). Na kraju će biti ispisan ukupan ostvareni promet.

2.4.2 - Reset prometa - Ovde se nalazi je podmeni za štampanje izveštaja o prodatim artiklima od zadnjeg reseta prodaje i podmeni za izvršavanje reseta prodaje. Posle ovog reseta stanje prodate količine i finansijsko stanje prodaje svakog artikla je nula.

2.4.3 - Štampanje baze - nakon potvrde biće odštampana baza svih artikala u kasi.

2.4.4 - Podešavanja štampanja – omogućava izbor štampanja šifre i cene u izveštajima prodaje.

3 Podešavanja Uređaja

Meni 3 omogućava konfigurisanje uređaja, razna podešavanja i naravno unos podataka i programiranje. U ovom meniju se mogu programirati poreske stope, definisati artikli itd., tu su još i opšta podešavanja: portova, tastature i štampača.

3.1 - Podešavanje zaglavlja i reklame

Napomena: Ova opcija je dozvoljena samo ako je urađen dnevni izveštaj

3.1.1 - Definisanje zaglavlja se obavlja na sledeći način objašnjen u prethodnom tekstu **B - Uputstvo**. Zaglavlje sadrži IBFM kao i PIB koji se unosi u toku fiskalizacije kase i kao takvi se ne mogu menjati. Zaglavlje se može ispisati u 11 linija sa po 18 karaktera u liniji i treba da sadrži naziv preduzeća/prodavnice njenu adresu, kontakt i druge podatke vezane za nju.

3.1.2 - Definisanje reklamnog bloka - izbor reklamne poruke, se može koristiti ukoliko se prvo poruka programira u meniju 3.1.22 Definisanje reklamne poruke. Može se vršiti izbor od 14 programiranih reklamnih poruka ili je jednostavno isključiti (račun će biti bez reklamne poruke).

3.2 - Definisanje poreskih stopa - Shodno zakonu o fiskalnim kasama za tržište Srbije, HCP fiskalne kase omogućavaju do 30 promena poreskih stopa. Nakon 30.-te promene poreskih stopa rad sa kasom je i dalje moguć, ali promene su dalje onemogućene.

HCP fiskalne kase imaju sledeću numeraciju poreskih stopa:

1-A, 2-G, 3-D, 4-Dj, 5-E, 6-Z, 7-I, 8-J, 9-K.

U slučaju greške pri unosu vrednosti poreske stope jedini način ponovnog unosa je prvo poništavanje unete tasterom **STORNO** a zatim ponovni unos iste. Potvrda unosa za datu poresku stopu su tasteri **PLU/BAR**, **MEĐUZBIR** i **UKUPNO** nakon čega meni prelazi na narednu poresku stopu. Trenutno unete vrednosti se štampaju tasterom **VIRMAN**. Po potvrdi zadnje poreske stope pojavljuje se upit o konačnoj potvrdi promene.

3.3 - Opšta podešavanja uređaja

3.3.1 - Podešavanje porta COM 2, predstavlja podešavanje baud rate-a drugog eksternog RS232 porta. Postoji mogućnost izbora brzina 9600, 19200, 38400, 57600, 115200, 230400 bps. Izbor se vrši na već opisan način pri čemu treba voditi računa o podešenju uređaja koji se priključuje (opcija).

* **Napomena:** Nakon promene brzine COM porta ugaziti i upaliti kasu kako bi nova vrednost bila prihvaćena.

3.3.2 - Podešavanje porta COM 1, kao i kod porta COM 2 tako i kod PC porta treba prilagoditi brzinu komunikacije (baud rate), samo ovoga puta sa računarnom. Preko računara je moguće podešavati kasu.

3.3.3 - Podešavanje tastature, se odnosi na zvučni signal pri pritiskanju tastera (keypad tones). Signal je kratak jednozvučni.

3.3.4 - Podešavanje štampača predstavlja:

- biranje intenziteta štampe na štampaču. Postoji osam nivoa intenziteta od 0 do 7;
- biranje brzine štampe štampača. Postoji osam nivoa brzine od 0 do 7;
- biranje dužine futera trake za mušteriju na štampaču. Postoji mogućnost izbora dužine do osam redova od 0 do 7.

Tasterom **VIRMAN** se uvek mogu odštampati podešavanja dok se nalazite u nekom od ovih podmenija.

3.4 - Definisanje artikala - Artikal (PLU), predstavlja osnovu za definisanje kvaliteta jednog fiskalnog uređaja. Broj artikala, lakoća ažuriranja, praćenje prodaje su sve opcije koje su vezane za bazu artikala fiskalnog uređaja, a elementarne pri definisanju istog.

- funkcijski taster za ulazak u ovaj pod meni.

- funkcijski taster kojim se programirani artikal štampa na printeru

HCP Best LC fiskalni uređaji imaju mogućnost definisanja 12 000 artikala. Svaki artikal je definisan sledećim poljima.

* šifra	:	do 14 cifara (12000 artikala)
* opis	:	do 18 karaktera
* cena	:	do 21.000.000,00
* poreska stopa	:	A-K
* jedinica mere	:	(10)
* odeljenje	:	(12)

Svaki artikal ima u bazi svoju šifru. Ona može biti kako bar kod tako i neka interna šifra.

Meni 3.4 namenjen je za definisanje novih artikala i ažuriranje već postojećih i nudi sledeće podmenije:

- Unos šfre,

Podmeni namenjen za unos šfre artikla, unos je preko numeričke tastature ili očitavanjem bar koda čitačem.

- Definisanje opisa artikla,

Artikal ne može imati ne definisan opis, tj. opis mora imati bar jedan vidljiv karakter. Opis može da sadrži 34 karaktera i ne može se centrirati.

- Cena artikla,

U ovom pod meniju definiše se cena artikla. Unos cene je preko numeričke tastature. Cena može imati najviše dve decimale. Artikal ne može imati nedefinisanu cenu tj. cena ne može imati vrednost 0,00.

- Definisanje poreske stope artikla.

Svakom artiklu potrebno je dodeliti poresku stopu. Stopa mora biti prethodno definisana. U ovom podmeniju vrši se izbor već definisane poreske stope za dati artikal. Za definisanje stopa mogu se koristiti numerički tasteri. Taster 1 označava stopu 1-A, taster 2 stopu 2-G itd.

PORESKA STOPA 1-A 0.00%

- Definisanje jedinice mere.

HCP fiskalne kase imaju 10 definisanih jedinica mere (kom, kg, g, t, l, dl, m, m2, m3, h) i 5 slobodnih mesta za definisanje jedinica mere po izboru. Svakom artiklu mora se dodeliti jedinica mere. Izabrana jedinica mere vidljiva je na računaru kao nastavak opisa artikla kojoj prethodi karakter '/'.

- Definisanje odeljenja artikla.

U meniju 3.6 definišu se željena odeljenja. Svakom artiklu moguće je dodeliti 1 od 12 različitih odeljenja. Definisanjem odeljenja svaka naredna prodaja artikla finansijski se dodaje definisanom odeljenju.

Sve vrednosti u navedenim pod menijima potvrđuju se tasterima
PLU/BAR, MEĐUZBIR i UKUPNO.

Pri unosu novog artikla korisnik prolazi kroz sve menije. Svi meniji su resetovani u tom trenutku. Ako pri bar koda uređaj pronađe već definisan artikal u bazi polja u podmenijima biće popunjena vrednostima tog artikla.

Ako je fiskalni dan započet tada za postojeći artikal moguće je promeniti samo cenu te shodno tome posle podmenija za definisanje bar koda jedini dostupan podmeni je podmeni za menjanje cene.

ŠIFRA ARTIKLA šifra: 8600115067213

3.4.1 - Brisanje artikla u bazi - Brisanje artikala u bazi se može uraditi koristeći bar kod artikla.

Pozicionirati se u prvi pod meni (šifra artikla), i uneti šifru artikla koji treba obrisati, (koristeći numeričku tastaturu ili očitati bar kod sa artikla koristeći bar kod čitač). Zatim tasteri SHIFT + STORNO, u gornjem redu pojaviće se poruka DEL, što znači da je procedura brisanja aktivirana. Na kraju je potrebno potvrditi proceduru brisanja.

3.4.2 - Promena cene artikla u toku računa

Fiskalne kase HCP imaju još jednu, za korisnika veoma važnu, karakteristiku, mogućnost promene cene artikla u toku započetog računa.

Napomena: Artikal na jednom fiskalnom računu mora imati jedinstvenu cenu. Tj. artikal može biti izdat (prodan) više puta na istom računu ali pri tome svaka prodaja mora imati istu cenu. Promena cene artikala je moguća u toku računa samo ako dati artikal nije već prodan na istom.

Pretpostavimo da korisnik vrši prodaju nekoliko artikala, zatim prodaje artikal X za koji utvrđuje da ima nepromenjenu cenu. Da bi se cena promenila mora se izvršiti STORNIRANJE prodalog artikala tako da je njegova prodaja na računu 0. Zatim se se ulazi u meni 3.4 i vrše promena cene artikla. Po promeni cene uređaj se vraća u meni prodaje i korisnik može nastaviti sa prodajom. Naravno promena cene se može izvršiti i pre prodaje artikla, tada normalno STORNIRANJE nije potrebno jer ne postoji prodaja datog artikla.

3.5 - GPRS Modem - Mogućnost izbora rada fiskalne kase sa i bez GPRS Modema. Ovu mogućnost na zahtev korisnika mogu obaviti samo ovlašćeni serviseri.

3.6 - Definisane odeljenja - U meniju 3.6 definišu se željena odeljenja. Svakom artiklu moguće je dodeliti 1 od 12 različitih odeljenja. Definisanjem odeljenja svaka naredna prodaja artikla finansijski se dodaje definisanom odeljenju.

3.7 - Kasiri

Funkcija „KASIRI“ namenjena je poslodavcima koji žele da prate rad svojih zaposlenih. Svaki kasir (radnik) ima svoju jedinstvenu šifru i nivo pristupa. Po uključanju ove funkcije uređaj počinje da prati rad kasira. Svaka prijava i odjava kasira se beleži u memoriji (elektronski žurnal). Svaka prodaja se finansijski beleži prijavljenom kasiru. Fiskalne kase HCP Best LC pružaju mogućnost definisanja do 10 kasira sa tri različita prioriteta.

Prvi podmeni menija 3.7 predstavlja podmeni u kome korisnik može uključiti ili isključiti opciju (Potvrđi/Odustani).

Naredni podmeni je **TIME OUT KASIRA** - predstavlja slobodno vreme za koje kasa drži prijavu kasiru, a da ovaj pri tome ne obavlja nikakvu funkciju na njoj. Po isteku definisanog vremena kasa odjavljuje kasira i za ponovni rad potrebna je ponovna prijava. Ako je parametar isključen, jednom prijavljeni kasir ostaje prijavljen do momenta manualne odjave.

Ako se kasiri prijavljuju preko računara neće postojati time out, već se mora manuelno odjavljivati ili preko kase ili preko računara.

Odjava: **MENU + STORNO**

Naredni podmeni je **DEFINISAJE KASIRA** - Prvi podmeni na koji se nailazi, prikazuje kasira sa nazivom i statusom definisanosti. Definisanje kasira pruža sledeće atribute: lozinka kasira, opis kasira i nivo pristupa kasira. Lozinka kasira predstavlja jedinstveni broj kasira koju isti koristi kao prijavu za rad na kasi.

Lozinka može imati min 3 karaktera (100) i max 9 (999999999). Lozinka se unosi preko numeričke tastatura, brisanje unete vrednosti vrši se tasterom **STORNO**.

Opis kasira definiše ime kasira i to opis kasira koji se pojavljuje na računaru, posle zaglavlja.

Nivo pristupa - Preko nivoa pristupa definišu se prava kasira na ostale funkcije kase. Kase HCP pružaju mogućnost dodeljivanja tri nivoa pristupa: **NAJVIŠI, SREDNJI, NAJNIŽI**.

NAJVIŠI: Dozvoljen pristup svim funkcijama kase.

SREDNJI: Meni 1 i 2, promena cena i unos novog artikla.

NAJNIŽI: Samo meni 1, promena cena i unos novog artikla.

Kada je funkcija „KASIRI“ uključena, u osnovnom meniju (MENI 0), kasir unosi šifru kasira preko tastature i potvrđuje sa **PLU/BAR**. Ako je šifra ispravna kasir se nalazi u meniju prodaje.

Opšte karakteristike kase:

Štampač termalni FM205HS-DS	Dvostanični
Rezolucija štampača (dpi)	203
Papirne rolne	2
Širina papirnih rolni (mm)	28
Spoljni prečnik papirne rolne (mm)	Max. 50
Broj karaktera po liniji	18
Veličina karaktera (mm)	1.5 x 2.6
Veličina karaktera u duploj veličini (mm)	1.5 x 5.2
Brzina štampanja (mm/s)	40
Broj senzora za nedostatak papira	2
Displej za kupca alfanumerički LCD	2x16 karaktera
Displej za prodavca alfanumerički LCD	2x16 karaktera
Format cene (cifara)	8+2
Max. vrednost po računu (cifara)	11+2
Naziv artikla (karaktera)	Do 34
Tastatura	Gumena
Raspored tastature	5x6
Maksimalan broj tastera	28
Tastatura programabilna	Da
Broj odeljenja (Dep)	12
Broj kasira	10
Password log kasira	Da
Nivoi pristupa kasira	Najniži, Srednji, Najviši
Broj poreskih grupa	9
Broj promena poreskih stopa	30
GPRS modem	Integrisan
Broj artikala (PLU)	12.000
Fiskalna memorija (kB)	512
Kapacitet fiskalne memorije (broj dnevnih izveštaja)	1950
Broj portova	2xRS232
Brzina COM1 porta (PC)	9600 - 230400 bps
Brzina COM2 porta (Bar kod skener)	9600 bps
Baterijska zaštita podataka u operativnoj memoriji (dana)	min. 365
Dimenzije kase DxŠxV (mm)	235x218x97
Konektor za fioku za novac	Da
Masa kase (Kg)	1,20
Eksterno napajanje	Univerzalni ulaz 9V
Interno napajanje (baterija) standardno, (opciona dogradnja 2x)	NiMH 1600 mAh
Autonomija rada na standardnom internom napajanju	preko 300 računa
Snaga (W)	Stand by 1W, Max 18W
Frekvencija (Hz)	50 - 60
Radna temperatura (°C)	od 0 do +40
Temperatura skladištenja (°C)	od -20 do +60
Vlažnost vazduha (%)	90
Displej u plavoj boji	Da

